

GİF Bilgi Notu – İsrail Meclis Seçimleri Sonuçları

Hazırlayan: Alp Tanju

İsrail'in tek meclisli parlamentosu olan Knesset üyelerini seçmek için 2 Mart 2020 tarihinde, 2019 yılından bu yana üçüncü defa düzenlenen seçimlerde, parlamenter çoğunluk yine hiç bir parti tarafından sağlanamamıştır. Yeni hükümetin 120 koltuklu mecliste 61 koltukluk çoğunluğu kazanan partilerden oluşacağı seçimlerin sonuçları şu şekildedir:

Siyasi Parti	Lideri	Koltuk Sayısı	Geçen Seçime Göre Değişim
Likud	Binyamin Netanyahu	36	+4
Mavi Beyaz Parti	Benny Gantz	33	0
Ortak Liste Partisi	Ayman Odeh	15	+2
Shas	Aryeh Devi	9	0
Yisrael Beiteinu	Avigdor Lieberman	7	-1
Labor-Gesher-Meretz	Amir Peretz	7	-3
Birleşik Tevrat Museviliği Partisi	Yaakov Litzman/Moshe Gafni	7	0
Yamina	Naftali Bennett	6	-1

2 Mart seçimleri, İsrail'deki giderek büyüyen siyasi iktidarsızlığı ve kutuplaşmayı gözler önüne sermiştir. Başbakan Netanyahu'nun partisi Likud'un başını çektiği, Birleşik Tevrat Museviliği Partisi, Yamina ve Shas gibi diğer sağ-dindar partilerden oluşan koalisyon, Knesset'te sadece 58 koltuğa ulaşarak parlamenter çoğunluğu üç koltuk ile kaçırmıştır. Sonuçların bir önceki Nisan seçimlerinde 60

koltuk kazanan sağ koalisy on için hayalkırıklığı olarak kabul edilse de¹ Başbakan Netanyahu, seçimi kazandığına ve başbakanlık koltuğunda kalmaya devam edeceğine dair açıklama yapmıştır.² Parti olarak Likud'un, en büyük siyasi rakibi olan Mavi Beyaz Parti'nin aldığı 33 koltuğa karşılık 36 koltuk kazanması, kendisine açılan yolsuzluk davası sonucu siyaseten zayıflamış olsa da Netanyahu ve Likud'un hala önemli sayıda destekçisi olduğunu göstermektedir.

Knesset'teki geri kalan 62 koltuk, Netanyahu'yu azletmek için beraber çalışmayı göze alabilecek partilerden oluşmaktadır. Siyasi olarak merkezi temsil eden ve Likud'a göre liberal sayılabilecek Mavi Beyaz Parti'nin lideri Benny Gantz, önceki iki seçim turunda olduğu gibi, bu turda da, Netanyahu'ya en büyük tehditi teşkil etmiştir. Eylül 2019 seçimlerinde Likud'dan daha fazla koltuk kazanmış olan Mavi Beyaz Parti, bu seçimlerde İsraili Arapların oluşturdukları Ortak Liste Partisi'nin nispeten güçlü performansı dolayısıyla az oranda da olsa koltuk kaybetmiştir. Buna rağmen Gantz, Ortak Liste Partisi ve Yisrael Beiteinu ("İsrail Evimiz") ile girmeyi düşündükleri Netanyahu karşıtı amaçlı geçici ortaklıkta liderlik pozisyonunu korumaya devam etmektedir.³

Son dönemlerde yükselişte olmasına rağmen Şubat 2019 yılında parti içi anlaşmazlık dolayısıyla feshedilen, nitekim aynı yılın Eylül seçimleri için yeniden oluşturulan Ortak Liste Partisi, 15 koltuk kazanarak büyük oranda 2 Mart seçimlerinden en avantajlı çıkan taraf kabul edilmektedir. Ayman Odeh önderliğinde yeniden kurulan bu parti, mevcut seçim turunda tarihsel olarak kendisine çektiği İsraili Arap azınlık oylarının yanısıra Musevi oylarını da arttırmayı başarmıştır.⁴ Bunun arkasındaki en büyük sebeplerden biri, Netanyahu ve Likud'un seçim turlarında Ortak Liste Partisi'ne karşı giriştikleri siyasi saldırıların kamuoyu gözünde geri tepmesidir. Özellikle İsrail'deki azınlıklara sempati ile yaklaşan kesim, Likud'un Mavi Beyaz Parti ile Ortak Liste Partisi'ni vatan hainleri gibi göstermeye çalışmasına büyük oranda tepki göstermiştir.⁵ Benny Gantz ile geçici bir ortaklığı reddetmeyen Ayman Odeh, önümüzdeki dönemdeki koalisyon hükümeti kurma çalışmalarında kendi partisinin kilit bir oyuncu olacağını garantilemiştir.

2 Mart seçimleri sonrası kendisini önemli bir pozisyonda bulan bir başka siyasi parti de Yisrael Beiteinu'dur. Sovyetler Birliği göçmeni olan Musevileri temsil etmek için 1999 yılında kurulmuş olan, kendini laik, ulusalcı ve zionist diye tanımlayan parti, seçimlerde 7 koltuk kazanmıştır. Bu seçimlerde sosyal demokrat, solcu ve işçi partilerinin oluşturduğu koalisyon Labor-Gesher-Meretz ile aynı sayıda koltuk kazanmış olsalar da, Yisrael Beiteinu'yu özel kılan durum, Mavi Beyaz Parti ile koalisyon hükümeti kurma istekleridir. Liderleri Avigdor Lieberman, önceleri Mavi Beyaz Parti'nin Ortak Liste

¹ <https://www.firstpost.com/world/israel-elections-benjamin-netanyahu-led-right-wing-bloc-slips-further-away-from-majority-as-benny-gantz-led-partys-tally-rises-to-33-8118681.html>

² <https://www.timesofisrael.com/three-short-of-majority-netanyahu-says-he-won-election-not-going-anywhere/>

³ <https://www.timesofisrael.com/blue-and-white-yisrael-beytenu-mks-vow-to-form-government-say-no-4th-election/>

⁴ <https://www.jpost.com/Opinion/The-big-winner-in-Israels-elections-is-the-Joint-List-619955>

⁵ <https://www.middleeasteye.net/opinion/palestinian-voters-israel-are-now-crosshairs>

ile olan herhangi bir ortaklığa girme durumunu kabul etmeyeceğini ifade etmesine rağmen, siyasi olarak belli durumlarda birlikte hareket etmeye sıcak yaklaştığını da belirtmiştir.⁶

Seçim sonuçları, İsrail’de süregelen siyasi tıkanmazlığı ne yazık ki çözecek gibi görünmemektedir. Aksine son gelişmeler, belirsizliği daha da arttıracaktır. Kendisine açılan rüşvet davasında suçlu bulunan Başbakan Netanyahu, partisi Knesset’de çoğunluğu sağlayamasa da, diğer sağcı ve aşırı sağcı partiler ile koalisyon kurma çalışmalarına başlamıştır. Siyasi olarak belki de en savunmasız dönemini yaşayan Netanyahu’nun, yeterli sayıda ortak bulması durumunda hükümette kalma ihtimali hala bulunmaktadır.

Karşı tarafta ise Mavi Beyaz Parti, Netanyahu dönemini bitireceklerine ve yeni bir koalisyon hükümeti kuracaklarına dair söz vererek, stratejik ortaklık için Yisrael Beiteinu ile Ortak Liste Partisi’ne yanaşmaya başlamıştır.⁷ Mavi Beyaz Parti lideri Benny Gantz ile koalisyon hükümeti fikrine sıcak bakan Avigdor Lieberman, Mavi Beyaz Parti’nin Knesset’e sunmayı planladığı, herhangi bir suçtan hüküm giymiş bir başbakanın hükümet kurmasını yasal olarak engelleyecek yasa tasarısına resmi olarak desteğini vermiştir.⁸ Mavi Beyaz Parti ile Yisrael Beiteinu’nun toplam Knesset üye sayıları, koalisyon hükümeti kurmak için gereken sınırı geçmektedir. Fakat Mavi Beyaz Parti ile Ortak Liste Partisi’nin girişeceği herhangi bir işbirliği, ulusalcı Yisrael Beiteinu’nun bu ittifaka katılımını belirsiz kılmaktadır. Mevcut durumda en büyük soru, bu üç partinin kendi farklılıklarını bir kenara bırakarak Netanyahu’yu yenmek için nasıl bir ortaklık kuracaklardır.

⁶ <https://www.timesofisrael.com/blue-and-white-israel-beytenu-mks-vow-to-form-government-say-no-4th-election/>

⁷ <https://www.haaretz.com/israel-news/elections/.premium-netanyahu-says-gantz-and-lieberman-are-trying-to-steal-israel-s-election-1.8637151>

⁸ <https://www.jpost.com/Breaking-News/Lieberman-supports-law-preventing-indicted-person-forming-government-619851>